

Økologisk Handlingsplan 2020

Forord

Interessen for økologi har aldrig været større. I år brugte rekord mange – næsten 150.000 – voksne og rigtig mange børn en søndag på at se øko-køernes glædesudbrud, da de kom på frisk græs efter en lang vinter i stalden. Samtidig har salget af økologiske varer aldrig været højere.

Med valget af økologiske fødevarer siger forbrugerne klart, at de i stigende grad lægger vægt på en række værdier, som økologien samler. Vi ønsker at værne om naturen og vores drikkevand. Vi ønsker, at dyrene skal behandles ordentligt. Og vi vil vide, hvad vi putter i munden samtidig med, vi lægger vægt på de danske råvarer og den madtradition, som lige nu findyrkes i det nye nordiske køkken.

Alt sammen kan økologien. Omlægning fra konventionel til økologisk drift betyder, at biodiversiteten øges, drikkevandet ikke belastes af sprøjtemidler, og dyrevelfærden højnes. Mange økologer er sprunget ud som sande entreprenører i udviklingen af nye oste og kødprodukter med lokal forarbejdning og en tæt kontakt til forbrugerne. Økologien indeholder altså klare elementer i den grønne omstilling af Danmark, som regeringen ønsker.

Økologisk mælk, æg og f.eks. havregryn er i dag det selvfølgelig valg for mange husstande specielt i de store danske byer. Samtidig ser vi, at økologiske specialprodukter udmærker sig i den internationale fødevarerelite. Økologi vinder altså frem både i hverdagen og på gourmetrestauranter.

Derfor er der også god økonomi og vækstpotentiale i økologien. Ser man på økologisk landbrugsdrift har den gennemsnitligt været mere lønsom end konventionel i hovedparten af årene 2005-2009. Og den danske eksport af økologiske fødevarer er tredoblet på bare fem år. Det svarer til en årlig vækstrate på 33 pct. til gavn for dansk økonomi og danske arbejdspladser. Den økologiske branche forventer desuden en gennemsnitlig årlig eksportvækst på cirka 10 pct. frem mod 2020.

Økologisk landbrug betyder også flere arbejdspladser og mere liv på landet blandt andet via økologiske gårdbutikker. Samtidig er der en afledt effekt på økologiske forarbejdningsvirksomheder, ligesom den øgede fokus på lokalt producerede kvalitetsprodukter stimulerer en styrket fødevarereturisme.

Der er således mange grunde til, at regeringen ønsker at fremme økologien. Vores mål er at fordoble det økologiske areal i 2020. I Økologisk Handlingsplan 2020, som regeringen fremlægger her, er beskrevet, hvordan vi skal komme videre mod det mål, og hvilke fordele vi opnår.

Handlingsplanen markerer et skift i indsatsen. Regeringen ønsker blandt andet at bruge det offentlige meget mere aktivt. Det offentlige bør gå foran – både som stor jordejer og indkøber af fødevarer.

Regeringen står på spring for at hjælpe dem, der gerne vil mere økologi, mindre madspild, bedre håndværk og sundere måltider i børnehaven, på plejehjemmet og i skolerne. Og der er efterhånden god dokumentation for, at det ikke koster væsentligt mere i råvareindkøb at omstille til økologi.

Det gælder f.eks. plejehjemmet Bryggergården på Vesterbro i København, der i år fik guldmærket i økologi. Det betyder, at mindst 90 pct. af råvarerne er økologiske. Men det betyder også hjemmelavet brød og suppe. Håndværket er tilbage sammen med større arbejdsglæde hos køkkenpersonalet og bedre og sundere måltider til hjemmets beboere – uden at de skal undvære frikadeller. Og de taler nu sammen – beboerne og køkkenpersonalet.

Indsatsen for eksport af økologiske varer skal fokuseres yderligere. En øget eksport kan være med til at drive omlægningen til økologi og er samtidig en god reklamesøjle for det grønne Danmark.

Omlægning er ikke afvikling – men udvikling. Udvikling af nye driftsmetoder, nye maskiner og nye kreative produkter – alt sammen innovation som bidrager til grøn omstilling og beskæftigelsen i Danmark. Med handlingsplanen ønsker regeringen at bakke op om denne udvikling.

Det betyder, at vi ønsker at fremme såvel produktiviteten i de store industrielle øko-bedrifter som den eksperimentelle nicheproduktion af nye attraktive og lokalt forarbejdede produkter.

Endelig vil regeringen prioritere penge til udvikling af de økologiske produktioner til de sektorer, hvor udfordringerne er størst og som endnu ikke udfylder deres potentiale. Det gælder f.eks. svineproduktionen, frugt- og grøntproduktionen samt fjerkræbranchen. Denne indsats skal også understøttes i EU's landbrugspolitik.

Vi skal som nation være stolte af landbruget. Og vi skal værne om landbruget. Landbruget har medvirket til at udvikle det danske velfærdssamfund igennem århundreder og er stadig en betydningsfuld faktor i dansk erhvervsliv.

Valget om at drive økologisk landbrug træffes af den enkelte landmand og er ikke kun styret af økonomiske rationaler men også af traditioner og følelser. Derfor skal vi som samfund blive ved med at fortælle vores landbrugserhverv, at vi ønsker en økologisk omstilling, og er parate til at efterspørge de varer der produceres.

Regeringen ser økologi som en hjørnesten i en grøn omstilling af det danske landbrug og ønsker med handlingsplanen at signalere, at regeringen vil økologien. Vi vil en omstilling, der i højere grad bringer landbrugserhvervet i harmoni med det omkringliggende samfund.

Økologisk Handlingsplan 2020 viser vejen de næste år og udstikker målet for 2020.

Mette Gjerskov,
Fødevareminister
Juni 2012

Indledning

Fødevareministeren offentliggjorde det økologipolitiske udspil "En ny stærk økologipolitik – på vej mod en grøn omstilling" i november 2011. Af udspillet fremgår, at regeringens målsætning er en fordobling af det økologiske areal i 2020 i forhold til 2007 jf. regeringsgrundlaget, og det fremgår ligeledes, at ministeren i foråret 2012 vil fremlægge en mere detaljeret Økologisk Handlingsplan 2020, som uddyber og konkretiserer det økologipolitiske udspil.

I forlængelse af fødevareministerens økologipolitiske udspil tilførte regeringen med finansloven for 2012 ekstra 138 mio. kr. i alt over 2012 og 2013 til en forstærket indsats for at fremme økologien i Danmark. Midlerne er fordelt til følgende områder:

- 28 mio. kr. årligt til omstilling af offentlige køkkener til økologi
- 16 mio. kr. årligt til investeringer på økologiske bedrifter
- 10 mio. kr. årligt til investeringer til forarbejdning af økologiske produkter
- 10 mio. kr. årligt til eksportfremmeindsats
- 5 mio. kr. årligt til Fonden for økologisk jordbrug.

Med disse midler er der i 2012-2013 afsat i alt næsten en halv milliard kroner til en række udviklings- og innovations-

orienterede indsatser inden for økologiområdet (jf. bilag 1 for oversigt over tilskud til fremme af økologi i 2012 og 2013). Disse indsatser bygger ovenpå det grundlæggende arealtilskud, som i dag ydes under det såkaldte artikel 68 program under EU's direkte landbrugsstøtte.

Med regeringens forslag til finanslov 2013 vil der desuden blive afsat 10 mio. kr. i hvert af årene 2013 og 2014 under landdistriktsprogrammet til tilskud til udvikling af produkter, processer og teknologier, der fremmer bæredygtighed og økologi inden for fødevaresektoren.

I denne handlingsplan er det beskrevet, hvordan de ekstra midler forventes anvendt inden for en række indsatser. Indsatserne kan deles op i seks kategorier:

- Det offentlige må gå foran
- Økologi efter 2013
- Landmanden og omlægning
- Produktudvikling og innovation
- Afsætning og markedsføring
- Forskning og udvikling

En flerstrengt indsats, der støtter bredt op om økologi, anses for mere effektiv end f.eks. udelukkende at støtte areal-omlægning. Rammerne på EU- og nationalt niveau skal være på plads, og der skal være efterspørgsel efter de varer, landmændene producerer.

Nedenfor er de primære indsatser i handlingsplanen beskrevet.

Omstilling af offentlige køkkener og økologisk omlægning af offentlige arealer

En omstilling af offentlige køkkener til økologi vil medvirke til at øge efterspørgslen efter økologiske produkter og derved øge omlægningen af økologiske arealer. Hvis 60 pct. af den offentlige bespisning var økologisk, skønnes det at ville medføre en omlægning af 20.000-30.000 ha landbrugsjord til økologi i Danmark. Samtidig kan omstillingen også have andre positive sideeffekter – som reduktion af madspildet, mere fokus på måltidskvaliteten, opkvalificering af køkkenpersonalet og sundere mad. Erfaringer fra køkkener, som allerede er omstillet til økologi, viser, at omstillingen har givet mere tilfredse borgere og personale.

Fra 2012 er der afsat 28 mio. kr. årligt i 2012 og 2013 til informations- og uddannelsesaktiviteter, der via projektsamarbejder kan hjælpe stat, regioner og kommuner med at omstille deres køkkener til økologi. Det er frivilligt at indgå i projektsamarbejdet, men de deltagende instanser forpligter sig på at arbejde for en omstilling til, at minimum 60 pct. af deres samlede råvareindkøb er økologisk.

I første omgang fokuseres indsatsen på en række frontløberkommuner. Erfaringerne fra frontløberkommunerne skal herefter anvendes i det videre arbejde med at udbrede økologien i de offentlige køkkener til hele landet.

Madkulturen, Økologisk Landsforening, Københavns Madhus, kommuner og andre relevante aktører, der har praktiske erfaringer med økologisk omstilling af køkkener, inddrages løbende i processen, og erhvervet samarbejder med Fødevareministeriet om, hvordan den øgede efterspørgsel efter økologiske produkter bedst kan imødekommes.

Det offentlige ejer selv en række landbrugsarealer – i 2011 er det samlede areal opgjort til ca. 55.000 ha. Omkring 24 pct. af dette drives økologisk, hvilket Fødevareministeriet vil arbejde for at øge. Miljøministeriet er langt den største ejer af offentlige landbrugsarealer, og Fødevareministeriet har derfor aftalt med Miljøministeriet, at de to ministerier vil øge indsatsen for, at deres arealer dyrkes økologisk – blandt andet ved i højere grad end i dag at opøge økologer, når der udbydes arealer til bortforpagtning.

Mere målrettet tilskud til økologien

Fødevareministeriet har iværksat, at Fødevareøkonomisk Institut har udarbejdet en rammevilkårsanalyse for den økologiske sektor. Denne analyse viste overordnet, at økologisk

drift gennemsnitligt betragtet har været mere lønsom end konventionel drift i hovedparten af årene 2005-2009. Dette gennemsnit dækker dog over en række forskellige bedriftstyperne imellem, og blandt andet har økologisk frugt og grønt særlige udfordringer i forhold til at efterleve kravene til gødskning og begrænsning i brugen af bekæmpelsesmidler.

Derfor indgår anbefalingerne fra rammevilkårsanalysen i det videre arbejde med en ny landdistriktspolitik for 2014-2020. Det drejer sig blandt andet om mulighederne for en differentiering af støtte med henblik på at fremme omlægningen yderligere, målretning af omlægningsstøtten samt en særlig arealtilskudsordning for økologisk frugt og grønt. Der vil i udformningen af støtteordningerne især blive lagt vægt på at fremme omlægningen inden for de sektorer, hvor det i dag går trægt.

Fra 2012 blev der afsat yderligere midler til investeringer på økologiske bedrifter, således at den samlede indsats udgør 40 mio. kr. årligt i 2012 og 2013. På baggrund af rammevilkårsanalysen sker der to ændringer i ordningen. Til de økonomisk klemte sektorer (svin, frugt og grønt, fjerkræ) prioriteres en større andel af investeringsstøttemidlerne, og for visse teknologier eller produktionsgrene ændres bagatelgrænsen fra 300.000 kr. til 100.000 kr. for at øge fleksibiliteten.

Styrket produktudvikling og innovation

Produktudvikling skaber en merværdi for producenterne, styrker forbrugernes og afsætningsleddets interesse for de økologiske produkter og danner samtidig grundlag for nye eksportvarer. Produktudvikling kan dog være særdeles omkostningsfuldt – særligt for mindre virksomheder. I forbindelse med regeringens forslag til finanslov for 2013 vil der derfor blive afsat 10 mio. kr. i 2013 og 2014 til tilskud til udvikling af produkter, processer og teknologier, der fremmer bæredygtighed og økologi inden for fødevaresektoren – både primærproduktion og forarbejdning.

Produktudviklingen følges af en indsats, der giver økologiske fødevarevirksomheder – som er beskæftiget inden for forarbejdning af primære jordbrugsprodukter – mulighed for at modtage tilskud til investeringer i nye forarbejdnings-teknologier. Mange økologiske virksomheder er stadig af mindre størrelse og står nu over for beslutningen om at udvide produktionen, således at de f.eks. kan levere til en større detailkæde.

En stærk dansk økologisk fødevaresektor er en forudsætning for, at den forventede øgede efterspørgsel på økologiske varer tilfalder danske producenter. En del fødevarevirksomheder har dog stadig ikke økologisk produktion på programmet, hvilket kan skyldes usikkerhed og manglende netværk. Det vil Madkulturen forsøge at ændre ved at afholde workshops, etablere partnerskaber og vidensdele erfaringer inden for økologisk produktion samt granske økologi igennem hele fødevarekæden.

Fremme af eksport

Dansk eksport af økologiske fødevarer har været kraftigt stigende i de seneste år med en tredobling fra 2006 til 2010. Denne positive tendens skal understøttes, da eksport af økologiske fødevarer bidrager til arealmålsætningen samt til vækst og arbejdspladser.

Fødevarerministeriet har i samarbejde med en række økologiske virksomheder og deres brancheorganisationer gennemført et udredningsarbejde om fremme af eksporten af økologiske fødevarer. Formålet med udredningsarbejdet var at udarbejde en strategi for eksporten af danske økologiske fødevarer. Af strategien fremgår, at branchen ser mulighed for en gennemsnitlig årlig vækstrate af eksporten på 10 pct. i perioden 2012 til 2020. Desuden rummer strategien anbefalinger til virksomheder, brancher og myndigheder, som er lagt til grund for denne handlingsplan.

Fra 2012 er der afsat 10 mio. kr. årligt i 2012 og 2013 til en yderligere styrket eksportindsats. Midlerne vil – på baggrund af eksportstrategien og efter indstilling fra Det Økologiske Fødevareråd – primært gå til indsatser inden for nærmarkerne i Sverige og Tyskland men også til afgrænsede indsatser på det engelske, hollandske, franske, finske og italienske marked. Fokus for virkemidlerne vil blandt andet være kampagner rettet mod udvalgte grossister og detailhandelskæder samt markedsføring af dansk økologi på udvalgte messer og i forbindelse med særlige events.

For et par år siden ændrede EU sit fælles økologilogo til "det grønne blad". Det er en dansk mærkesag at udbrede kendskabet til det fælles EU-logo, da det vurderes at ville øge eksporten af danske økologiske varer både inden for og uden for EU. I løbet af 2012-2013 vil Fødevarerministeriet derfor arbejde for at overbevise EU-Kommissionen og

de øvrige EU-lande om nødvendigheden af at gennemføre oplysningskampagner om logoet.

Økologifremmeordningen, der er Fødevarerministeriets vigtigste ordning under afsætning af økologiske produkter, blev evalueret i 2011. Evalueringen viste overordnet, at ordningen opfattes som positiv. Med henblik på fortsat at udvikle økologifremmeordningen vil prioriteringen af midler fremadrettet blive afgjort af, at der er en dokumenteret effekt af indsatsen. Fødevarerministeriet vil nu årligt gennemgå tilskudsaktiviteter og vurdere, om der med fordel kan skiftes fokus eller iværksættes andre tiltag.

Øvrige elementer

Handlingsplanen berører desuden andre initiativer, som enten udspringer af dialog med erhvervet eller nogle af de analyser, der er gennemført. En samlet oversigt over alle 19 initiativer fremgår af handlingskataloget.

Forskning og udvikling udgør et centralt fundament for videreudviklingen af den økologiske sektor og dermed for at nå det politiske mål om en fordobling af det økologiske areal inden 2020. På kort sigt vil udmøntningen af forskningsreserven desuden medføre, at der skal tages stilling til en eventuel forsknings- og udviklingsindsats på økologiområdet.

Arbejdet med at fremme økologien stopper ikke her

Handlingsplanen skal medvirke til at opfylde regeringens målsætning om en fordobling af det økologiske areal i Danmark inden 2020. Gennem indsatserne i planen opstilles løsninger på problemstillinger og udfordringer ud fra de nuværende og kendte rammebetingelser. Derfor vil der fremadrettet være behov for at vurdere og justere indsatserne i takt med, at nye muligheder og udfordringer skal håndteres.

Den af regeringen nedsatte Natur- og Landbrugskommission har blandt andet til opgave at opstille scenarier for udviklingssporene for dansk landbrug – herunder komme med konkrete anbefalinger, der kan anvise virkemidler og initiativer, som kan understøtte en grøn omstilling af dansk landbrug. EU-Kommissionens anbefalinger kan derfor medvirke til at supplere eller justere indsatserne i Økologisk Handlingsplan 2020.

Der skal udarbejdes en ny landbrugspolitik i EU gældende fra 2014 og frem. Implementeringen af politikken gennem det nye danske landdistriktsprogram vil ligeledes kunne afstedkomme tilpasninger af flere af indsatserne beskrevet i denne handlingsplan.

Som opfølgning på, at der i 2011 og 2012 er igangsat en række nye initiativer, gennemføres der i 2014 en evaluering af den samlede økologiindsats. Evalueringen kan dermed anvendes til en eventuel prioritering og justering af økologiindsatsen i den – på det tidspunkt – allerede igangsatte programperiode for 2014-2020.

Hvordan er handlingsplanen blevet til?

Økologisk Handlingsplan 2020 bygger blandt andet videre på dele af de initiativer, som indgår i Fødevarerministeriets ØkologiVision fra februar 2011. Af Bilag 2 fremgår initiativerne i ØkologiVisionen, en kort status herfor samt om der følges op på initiativet i Økologisk Handlingsplan 2020. Den resterende opfølgning på ØkologiVisionen håndteres dermed fremadrettet i Økologisk Handlingsplan 2020.

I udarbejdelsen af handlingsplanen har der været dialog med repræsentanter fra økologiske producenter, branche- og interesseorganisationer m.v., herunder medlemmerne af Det Økologiske Fødevareråd.

Som grundlag for handlingsplanen er der udarbejdet faglige analyser af følgende emner:

- Rammevilkår for den danske økologiske jordbrugssektor og analyser af differentieret omlægningsstøtte. (Fødevarerøkonomisk Institut, Københavns Universitet og Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer-systemer (ICROFS) som skribenter i dialog med en følgegruppe med eksterne interessenter, 2012)
- Økologiske afhoppere og manglende omlægning. (Fødevarerøkonomisk Institut, Københavns Universitet, 2012)
- Analyse af eksportpotentiale, eksportstrategi og eksportparathed for danske økologiske fødevarer. (MAPP Centre for Research on Customer Relations in the Food Sector, Aarhus Universitet, i dialog med følgegruppe med eksterne interessenter, 2012)
- Udredning og supplerende redegørelse om bedre plantersorter til økologisk jordbrug. (Udredningsgruppe med eksterne interessenter nedsat af Fødevarerministeriet, 2012)

Til at følge udarbejdelsen af analyserapporterne har der været nedsat følgegrupper samt sparrings- og inspirationsgrupper med repræsentanter fra relevante eksterne interessenter.

Handlingskatalog

Indsatsområde 1:	Det offentlige må gå foran	12
Indsats 1.1:	Økologisk omstilling af offentlige køkkener	12
Indsats 1.2:	Økologisk omlægning af offentlige arealer	14
Indsats 1.3:	Mere økologi på skemaet i fødevareruddannelserne	15
Indsats 1.4:	Mere økologisk skolefrugt	16
Indsatsområde 2:	Økologi efter 2013	17
Indsats 2.1:	En mere målrettet tilskudsmodel.....	17
Indsatsområde 3:	Landmanden og omlægning	18
Indsats 3.1:	Mere smidige miljøgodkendelser	18
Indsats 3.2:	Målrettet investeringsstøtte til økologiske bedrifter	19
Indsats 3.3:	Jordfordeling for økologer	20
Indsats 3.4:	Fremme af økologisk biogas og recirkulering af næringsstoffer	21
Indsats 3.5:	Øget harmonisering af EU's øko-regler og kontrol.....	22
Indsatsområde 4:	Produktudvikling og innovation	23
Indsats 4.1:	Styrket indsats for produktudvikling i fødevarersektoren	23
Indsats 4.2:	Støtte til investeringer til forarbejdning af økologiske produkter	24
Indsats 4.3:	Nye partnerskaber og netværksinnovation	25
Indsatsområde 5:	Afsætning og markedsføring	26
Indsats 5.1:	En mere fokuseret og koordineret eksportindsats.....	26
Indsats 5.2:	Øget fokus på effekten af tilskud til information og markedsføring	27
Indsats 5.3:	Øget afsætning af økologisk akvakultur.....	28
Indsatsområde 6:	Forskning og udvikling	29
Indsats 6.1:	Forskning og udvikling i økologi	29
Indsats 6.2:	Styrket samarbejde om sortslovgivningens betydning for det økologiske og konventionelle jordbrug	30
Indsats 6.3:	Bedre proteinafgrøder til erstatning for importeret soja.....	31
Bilag 1:	Oversigt over tilskud til fremme af økologi i 2012 og 2013 – jf. finansloven for 2012	32
Bilag 2:	Af rapportering af indsatserne i Fødevarerministeriets ØkologiVision	33

Indsats 1.1: Økologisk omstilling af offentlige køkkener

Økologisk mad skaber arbejdsglæde

På Plejecenter Bryggergården i København går arbejdsglæde, økologi og madglæde hånd i hånd. Plejecentret er gået fra 0 til 90 procent økologi på kun seks år. Det har krævet et fagligt stolt personale, der har taget grydeskeen i den anden hånd og tænkt i nye baner. Færdigvarer er droppet til fordel for årstidens råvarer – og overgangen har endda været omkostningsneutral på grund af medarbejdernes evne til at mindske madspild. Forstanderen Bo Pedersen mener, at beboerne nyder at sætte tænderne i maden, fordi medarbejdernes passion og faglige stolthed kan smages i sovsen, som bliver lavet fra bunden.

Regeringen ønsker at fremme den økologiske omstilling af offentlige køkkener på arbejdspladser, i børnehaver, skoler og på plejehjem. Den stigende interesse for økologi skal naturligvis også kunne ses i det offentlige. Derfor vil regeringen gå foran ved at understøtte konkrete projekter i stat, regioner og kommuner, der ønsker at omstille deres køkkener.

Mere økologi i de offentlige køkkener har en række fordele, som ikke alene kommer natur og miljø til gavn. En omstilling af køkkenerne vil bidrage til optimering af køkkenets processer, der kan reducere madspildet, skabe mere fokus på måltidskvaliteten, herunder frugt og grønt, optimere indkøbene, give bedre og sundere mad til brugerne samt skabe større trivsel for personalet i køkkenerne.

Det er forventningen, at flere kommuner og andre offentlige køkkener vil deltage i projekter om økologisk omstilling af køkkener i indværende år, og at antallet af kommuner, der arbejder med økologisk omstilling af deres køkkener, vil øges i de kommende år.

Madkulturen, DTU Fødevareinstituttet, Økologisk Landsforening, Københavns Madhus, kommuner, regioner og andre relevante aktører, der har praktiske erfaringer med økologisk omstilling af køkkener, inddrages i processen.

Regeringen vil:

- Stille midler og redskaber til rådighed for en omstilling af de offentlige køkkener, og hvor stat, regioner og kommuner i projektsamarbejde til gengæld forpligter sig til at arbejde for og prioritere at bruge redskaberne til en omstilling af deres offentlige køkkener til minimum 60 pct. økologi. Deltagelse i projektet er frivillig.

Kommuner, regioner og staten kan gennem producentsammenslutninger mellem økologiske omlæggere og landbrugere eller små fødevarerproducenter søge om tilsagn til projekter om omstilling af køkkener til økologi.

Indsatsen for økologisk omstilling af offentlige køkkener vil bestå af 4 del-elementer

1. Økologiske frontløberkommuner

En række frontløberkommuner/fyrtårne indgår i projektsamarbejde om økologisk omstilling af køkkenerne. Udvælgelsesprocessen ligger inden for rammerne af økologifremmeordningen. Projekterne skal skabe de gode eksempler, der øger efterspørgsel efter økologiske fødevarer og den indenlandske økologiske primærproduktion.

- Der oprettes en støttepulje med første ansøgningsrunde fra den 15. juni til den 15. august 2012. Ansøgere kan forvente at modtage svar på ansøgningerne medio november 2012. Igangsættelse af projekterne kan ske umiddelbart herefter.

2. Understøttende aktiviteter for økologisk omstilling af offentlige køkkener

Der igangsættes aktiviteter, som samlet skal understøtte den økologiske omstilling af de offentlige køkkener. Målet er at tilvejebringe mere viden og bedre dokumentation for økologisk omstilling af de offentlige køkkener og på den baggrund udvikle nye redskaber og metoder, der frit kan anvendes i omstillingsprocesser fremover. Der vil kunne blive tale om etablering af landsdækkende efteruddannelser (AMU-kurser i økologi i storkøkkener), inspirationsmateriale til kommunale, regionale og statslige beslutningstagere, modeller for indkøbsaftaler, forsyningsikkerhed mv. Aktiviteterne sker både med udgangspunkt i eksisterende erfaringer og de nye erfaringer, der høstes via økologifremmeordningens udmøntninger.

3. Sikre forsyningen af økologiske fødevarer

Grossisterne er et vigtigt bindeled mellem de økologiske producenter og de offentlige kantiner og institutioner, hvorfor denne målgruppe også er vigtig i forhold til at sikre forsyningen af økologiske fødevarer. Samtidig har grossisterne stor indflydelse på typen og mængden af økologiske produkter hos landmænd og producenter – og dermed på det varesortiment, de selv kan tilbyde køkkener i den anden ende. For at imødekomme den forventede efterspørgsel af økologiske varer fra de offentlige køkkener identificeres og kontaktes de væsentlige grossister og producenter.

- Der udarbejdes materiale og foreslås deltagelse på messer og til andre events, hvor der er mulighed for stor eksponering og kontaktflade.
- Der indledes et samarbejde mellem Fødevareministeriet og Landbrug & Fødevarer samt Økologisk Landsforening om problemstillingen med at sikre forsyninger og øge efterspørgslen.

4. Øge efterspørgslen efter de økologiske spisemærker

Efterspørgslen efter økologiske fødevarer skal øges ved at øge kendskab, kundskab og tillid til såvel spisemærket som økologi generelt hos forbrugere og køkkener. Herudover skal projektet understøtte, at der kan foretages en valid måling af graden af økologisk omstilling via registrering af brugere af det økologiske spisemærke.

Markedsføring og kampagner rettet mod forbrugere og offentlige køkkener kommer til at udgøre en væsentlig del af aktiviteterne. Aktiviteterne er delvist betinget af et øget udbud og efterspørgsel af økologiske fødevarer, hvorfor forbrugerinformation og kampagner først tænkes igangsat i 2013.

Der sigtes både mod en øget forbrugerefterspørgsel efter økologiske fødevarer i detailledet og en øget anvendelse af det økologiske spisemærke i de offentlige institutioner, hvor flere allerede på nuværende tidspunkt realiserer en økologiprocent, som berettiger til anvendelse af det økologiske spisemærke, såfremt dokumentationen er tilvejebragt. Det økologiske spisemærke er den forbrugerrettede dokumentation for den økologiske omstilling.

- Kendskabet og kundskaben om det økologiske spisemærke udbredes for dermed at øge efterspørgslen efter troværdig økologi på arbejdspladsen, i institutioner og skoler, restauranter, fritidsarenaer mv.

Der er i 2012 og 2013 afsat 28 mio. kr. årligt under økologifremmeordningen til at øge andelen af økologi i de offentlige køkkener. Derudover prioriteres der i Fødevareministeriet, herunder i Madkulturen, betydelige ressourcer inden for institutionernes egne rammer til indsatsen.

Fødevareministeriet er ved at omlægge egne kantiner til økologisk drift og vil søge at påvirke andre ministerier til at gøre det samme.

Indsats 1.2: Økologisk omlægning af offentlige arealer

En nylig opgørelse om offentligt ejet landbrugsjord viser, at det samlede anmeldte landbrugsareal ejet af staten, regionerne, kommunerne og kirken i 2011 er ca. 55.000 ha. Heraf er 24 pct. drevet økologisk – svarende til ca. 13.000 ha. Dermed er der potentielt mulighed for yderligere omlægning til økologi ud af den resterende pulje på ca. 42.000 ha offentlige arealer, som i dag ikke drives økologisk.

Opgørelsen viser også, at Miljøministeriet ejer størstedelen af de statsejede landbrugsarealer – nemlig knap 19.000 ha, hvoraf 32 pct. drives økologisk. Af de arealer, der ikke er bortforpagtet, drives 48 pct. økologisk, mens 23 pct. af de bortforpagtede arealer drives økologisk. Fødevareministeriet ejer 1.675 ha, hvoraf de 1.524 ha er bortforpagtet. Heraf drives 23 pct. økologisk. Af andre relevante ministerier kan nævnes Forsvarsministeriet, Videnskabsministeriet og Transportministeriet, der alle ejer mellem 1.000-1.500 ha.

Folkekirkelige institutioner med knap 7.500 ha landbrugsjord er sammen med kommunerne med 22.000 ha relevante aktører, der skal inddrages i det videre arbejde.

Regeringen vil:

- Fremme omlægning af offentlige arealer til økologi. Fødevareministeriet og Miljøministeriet vil øge indsatsen for, at egne og bortforpagtede arealer dyrkes økologisk. Blandt andet ved udbud af forpagtningsaftaler og græsningsaftaler vil ministerierne aktivt søge at nå ud til de potentielle økologiske bedrifter. Ministeriet for Ligestilling og Kirke vil opfordre menighedsrådene til, at indgåelse af nye forpagtningskontrakter så vidt muligt sker med sigte på økologisk landbrugsdrift.
- I efteråret 2012 afholde en workshop med fokus på, hvordan omlægningen til økologi på offentlige arealer yderligere kan fremmes. Relevante ministerier, Kommunernes Landsforening, kommunerne, landbrugs-konsulenter, brancheorganisationer, folkekirken og øvrige relevante interessenter vil blive inviteret til at deltage i workshoppen, som Fødevareministeriet og Miljøministeriet afholder.

Indsats 1.3: Mere økologi på skemaet i fødevareuddannelserne

Uddannelse inden for landbrug og fødevarer udgør styrken og grundlaget for sammenhængen i kæden fra jord til bord. For at lykkes med grøn omstilling må uddannelsesområdet inddrages i overvejelserne omkring realiseringen af omstillingen. Regeringen ønsker derfor at styrke økologi og bæredygtighed på fødevareuddannelserne.

Fødevareministeren har i samarbejde med børne- og undervisningsministeren allerede fra skoleåret 2012-13 sikret, at økologi i større omfang indgår i landbrugsuddannelsen. Som konsekvens heraf vil økologi blandt andet indgå i kompetencemålene for hovedforløbet i uddannelsen. Dermed vil eleverne opnå viden og færdigheder inden for kompetenceområdet økologi og bæredygtighed.

Men indsatsen stopper ikke her.

Det er f.eks. nødvendigt at belyse, hvilke kompetencer der vil være behov for at udvikle i forbindelse med økologi-omlægning af de offentlige måltider i Danmark. Da økologi og økologiomlægning er nye fag på skemaet på mange uddannelsesinstitutioner, er efteruddannelse og udvikling af undervisningsmaterialer inden for økologi og økologi-omlægning også nødvendig.

Regeringen vil:

- Kortlægge økologi i fødevareuddannelserne for at tydeliggøre, hvordan fødevareuddannelserne kan bidrage til at realisere økologisk omstilling i Danmark. Blandt andet skal der ses på, hvordan uddannelserne kan bidrage til kompetenceudvikling i forbindelse med økologiomlægning i storkøkkener.
- Etablere en arbejdsgruppe under Madkulturen om økologi i fødevareuddannelserne. Arbejdsgruppen vil bestå af personer med viden og erfaringer inden for økologiuddannelse herunder undervisere fra uddannelsesinstitutioner, som allerede er gået i gang med økologi, samt relevante interesseorganisationer, faglige organisationer og myndigheder herunder Børne- og Undervisningsministeriet.
- Afholde en workshop med feltets aktører.

På baggrund af projektet vil Madkulturen udarbejde anbefalinger for en videre indsats i løbet af 2013.

Indsats 1.4: Mere økologisk skolefrugt

Regeringen ønsker at fremme uddelingen af økologiske produkter under skolefrugtordningen. Ordningen betyder allerede i dag, at elever har mulighed for at få sund frugt eller grønt i skolen. Men også her bør det offentlige gå foran for at fremme økologien. Ikke alene vil det sikre børnene et valg mellem økologisk og konventionel frugt og grønt, det vil også motivere leverandørerne til at udvide sortimentet af frugt og grønt samt bidrage til om-lægningen af flere arealer til økologi. Det skal ske ved at yde et højere tilskud til økologisk frugt og grønt.

I løbet af sommeren/efteråret 2012 vil Fødevareministeriet derfor drøfte fastsættelsen af et højere tilskud for økologisk frugt og grønt med erhverv, kommuner, skoler og forældre.

Regeringen vil:

- Indføre en højere tilskudssats for økologiske produkter, så det bliver mere attraktivt at vælge økologisk.
- Synliggøre muligheden for støtte til udgifter i forbindelse med udvikling af blandt andet undervisningsmateriale til ledsageforanstaltninger.
- Igangsætte en kommunikationsindsats over for leverandører og brugere, om at der ydes en højere tilskudssats ved valg af økologiske produkter, for at øge uddelingen af økologiske produkter.
- Revidere den nationale strategi, som er grundlaget for deltagelse i den eksisterende ordning, sammen med vejledning og bekendtgørelse på området. Økologi indføres som en fjerde prioritetskategori i tilfælde af, at ansøgningerne overstiger bevillingsrammen. De tre foregående prioriteringskriterier er 1) skoler, der ikke tidligere har modtaget EU-tilskud under skolefrugtordningen, 2) skoler, med en stor andel af familier på overførselsindkomst og 3) skoler med mange deltagende elever på 0.-6. klassetrin.
- Tiltaget forventes implementeret med virkning fra skoleåret 2013-2014.

Skolefrugtordningen er en EU-ordning med en samlet årlig pulje på ca. 670 mio. kr. Danmarks faste andel er ca. 7,7 mio. kr., men for skoleåret 2012-13 modtog Danmark ca. 13 mio. kr. Ordningen er 50 pct. EU-finansieret.

Indsats 2.1: En mere målrettet tilskudsmodel

Der pågår i øjeblikket en reform af EU's samlede landbrugs politik og forhandling af fem nye EU-forordninger frem mod den kommende programperiode 2014-2020 – herunder en ny landdistriktsforordning. Fremadrettede indsatser og finansiering inden for økologiområdet vil indgå i arbejdet med det kommende Landdistriktsprogram for 2014-2020. Fødevareministeriet har fået udarbejdet en analyse om rammevilkår for den danske økologiske jordbrugs sektor og analyser af differentieret omlægningsstøtte (Rammevilkårsanalyse). Analysen giver nogle bud på, hvordan tilskud til jordbrugssektoren kan ændres fremadrettet.

I analysen anbefales det blandt andet, at en del af midlerne til omlægningstilskud i stedet bruges til investeringstilskud i en målrettet form, at der etableres en ny generel tilskudsordning til kompensation for nedsat N-tilførsel, og at det bør overvejes at etablere en særlig arealtilskudsordning til økologisk frugt og grønt.

Der kan på nuværende tidspunkt ikke gennemføres væsentlige indholdsmæssige ændringer af Landdistriktsprogrammet 2007-2013.

Regeringen vil:

- Lade anbefalingerne fra Rammevilkårsanalysen, herunder omkring differentiering af tilskud indgå i det videre arbejde med Landdistriktsprogrammet 2014-2020. Målsætningen om en fordobling af det økologiske areal samt omkostningseffektiviteten ved og de administrative byrder forbundet med forskellige tilskudsmodeller skal indgå i arbejdet, som skal inddrage de centrale interessenter. Mulighederne for at fremme omlægning inden for sektorer, hvor omlægningen i dag går trægt, skal vurderes. Det drejer sig primært om fjerkræ, svineproduktion og produktion af frugt og grønt. En mulighed er at give målrettede investeringsstilskud til etableringsomkostninger og særlige driftsformer. Eksempler er tilskud til staldanlæg eller særlig markteknologi. Tilskudsmodeller, der fremmer nedsat N-tilførsel og renere drikkevand, klimatilpasning, øget biodiversitet og højere dyrevelfærd kan også indgå i arbejdet.
- Søge brede rammer for tilskud til fremme af økologisk jordbrugsproduktion i det fortsatte arbejde med reformen af EU's landdistrikts politik.

Indsats 3.1: Mere smidige miljøgodkendelser

Regeringen ønsker, at omlægning til økologisk produktion og udvidelse af eksisterende økologisk produktion er så smertefri som mulig. Det kræver blandt andet fokus på miljøgodkendelsessystemet.

Udviklingsmulighederne på de økologiske bedrifter kan fremmes gennem flere tiltag, dels gennem nye anmeldeordninger, der kan overflødigøre en miljøgodkendelse, og dels gennem smidiggørelse af ansøgningsprocessen til miljøgodkendelser. Det nuværende godkendelsessystem er i nogle tilfælde ikke tilpasset økologiske bedrifter.

Miljøstyrelsen er i gang med at udarbejde anmeldeordninger for omlægning til økologisk svinebrug, hvilket kan afhjælpe administrative barrierer. Der arbejdes desuden på en anmeldeordning om naturafgræsning, der også kan få betydning for økologerne. En anmeldeordning indebærer, at landmanden kan ændre sin produktion, hvis ordningens betingelser er opfyldt – uden at skulle igennem en omfattende miljøgodkendelsesprocedure.

IT-ansøgningsystemet om miljøgodkendelse er generelt baseret på de gældende normer og de miljøkrav, der fremgår af love og bekendtgørelser. Der er dog inden for de rammer sket en række tilpasninger til økologi og andre særlige produktionsformer.

Regeringen vil:

- Færdiggøre det igangværende arbejde med anmeldeordninger for økologisk svineproduktion og naturafgræsning.
- Se på mulighederne for øvrige anmeldeordninger, som kan håndtere udfordringer ved omlægning fra konventionel til økologisk drift. Dette vil ske i takt med, at der tilvejebringes ny viden om emissioner fra økologiske husdyrbrug, og der opnås erfaringer med de eksisterende og kommende ordninger.
- Via formulering af nye vejledningstekster gøre det mere klart, hvorledes IT-ansøgningsystemet mest hensigtsmæssigt anvendes til økologiske produktionsgrene. Forbedrede vejledningstekster vil samtidigt bidrage til mere ensartede vurderinger på tværs af kommunegrænser. Miljøstyrelsen vil indgå i dialog med erhvervet omkring de nævnte økologiske problemstillinger.

Indsats 3.2: Målrettet investeringsstøtte til økologiske bedrifter

Maskiner til økologer giver arbejdspladser på landet

CMN Maskintec A/S på Thyholm i Nordjylland producerer landbrugsmaskiner til økologer i Danmark og udlandet. Da økologerne ikke bruger sprøjtegift til at bekæmpe ukrudt, må det klares med mekaniske midler som diverse harver, radrensere og strigler.

Med afsæt i økologien har virksomheden i en årrække næsten udelukkende udviklet og produceret maskiner til økologiske landmænd. I dag udgør de økologiske landmænd 70-75 procent af kundegrundlaget, og virksomheden har kunnet ansætte fem medarbejdere i et område, hvor arbejdspladser ikke hænger på træerne. Og når ordrebogen vokser sig tyk, lægges opgaverne typisk ud til underleverandører i lokalområdet.

Det skal sikres, at investeringsstøtten til økologiske bedrifter bliver brugt der, hvor den bidrager mest muligt til at opnå målet om en fordobling af det økologiske areal.

Der eksisterer allerede i dag en investeringsordning, som har til formål gennem tilskud til investeringer på økologiske bedrifter at udvide det økologiske areal og forøge den økologiske produktion. Det er sket gennem tilskud til f.eks. radrensere, drivveje og autostyring. Men det er nødvendigt at øremærke midler inden for de landbrugssektorer, der har det største uudnyttede vækst- og udviklingspotentiale.

I Rammevilkårsanalysen bliver der peget på, at svine-sektoren, frugt- og grøntsektoren samt fjerkræbranchen for øjeblikket har de største udfordringer i forhold til økologisk produktion. I analysen anbefales samtidig, at der fastsættes en lavere bagatelgrænse, så mindre landbrugsbedrifter også vil få mulighed for at opnå tilskud.

Regeringen vil:

- Øremærke en del af midlerne til investeringsstøtte i de sektorer, som kæmper med de største udfordringer i omlægningen til økologi, men som samtidig har det største vækstpotentiale. Det gælder svine-sektoren, frugt- og grøntsektoren samt fjerkræbranchen. Den særlige øremærkning af midler forventes at træde i kraft med virkning fra ansøgningsrunden, der afholdes i perioden 1. december 2012-31. januar 2013.
- Fastsætte en lavere bagatelgrænse for investerings-tilskud til gavn for mindre økologiske bedrifter med mulighed for stor værditilvækst. Fødevareministeriet vil i samarbejde med erhvervet undersøge nærmere, hvilke teknologier eller produktionsgrene der bør have en lavere bagatelgrænse end de nugældende 300.000 kr.

Der er for 2011 afsat 24 mio. kr. til indsatsen. Fra 2012 er der afsat 16 mio. kr. ekstra årligt i 2012 og 2013 til investeringsstøtte, således at puljen udgør 40 mio. kr. årligt i 2012 og 2013. I 2012 anvendes de ekstra 16 mio. kr. til at give yderligere tilsagn under den første ansøgningsrunde (5. december 2011 – 31. januar 2012), hvor midlerne er afsat i 2011, men hvor ansøgningerne behandles i 2012. Det skyldes, at der under den første ansøgningsrunde blev modtaget betydeligt flere gode ansøgninger, end der var midler til.

Indsats 3.3: Jordfordeling for økologer

Jordfordeling (jordbytte) vurderes at være en velegnet metode til at gennemføre arealomlægninger, der kan samle arealer til hensigtsmæssig beliggenhed for økologiske bedrifter og potentielle nye ansøgere til økologisk jordbrugsproduktion samt mindske omsætningen af forpagtede arealer.

Det er vigtigt at fastholde de økologiske arealer, når de først er omlagt. Hvert år forsvinder et større areal ud af økologien. I 2009 gav det sig blandt andet udslag i en samlet økologisk nettoudvidelse af arealet på kun 4.400 ha til trods for en nytildgang på 13.400 ha. Det er derfor vigtigt at fastholde flere arealer, hvis målet om en fordobling af det økologiske areal i 2020 skal nås.

Manglende fysisk sammenhæng mellem en bedrifts markarealer og mulige nye arealer kan være en barriere for både en øget omlægning blandt konventionelle landmænd og udvidelse blandt eksisterende økologer. Det skyldes, at arealer med stor spredning ikke kan leve op til økologireglernes krav om, at husdyr f.eks. malkekøer skal have adgang til udearealer (arrondering).

Fødevareministeriet har gennemført en række analyser i samarbejde med erhvervet om økologiske afhoppere og manglende omlægning. Analyserne viser, at den største kilde til tab af økologiske arealer sker ved tab af forpagtede arealer, som er omlagt til økologi. Dette skyldes blandt andet, at økologerne prøver at optimere deres arealer,

så mindre hensigtsmæssige forpagtninger udskiftes med mere hensigtsmæssige, når muligheden opstår.

En del af tabet af økologiske arealer opstår, når en økologisk producent lægger sin produktion tilbage til konventionel drift (afhopning). Problemet har i de seneste år været begrænset og aftagende. Størstedelen af tabet kan henføres til nogle få store bedrifter, som i alt har taget ca. 12.000 ha med sig ud af økologien i perioden 2006-2010.

Regeringen vil:

- Fremme brugen af jordfordeling i indsatsen for at fastholde flere økologiske arealer. Under Fødevareministeriet vil der blive iværksat et pilotprojekt om jordfordeling, hvor det via jordfordeling søges at samle et økologisk areal på ca. 100 ha. Pilotprojektet vil blive iværksat i 2012 og afsluttet i 2013. Projektet skal generere viden om behovet for jordfordeling blandt økologer og give erfaring med, hvordan instrumentet kan bruges mest effektivt.
- Opsamle viden om, hvad der motiverer landmænd til at omlægge til økologi. Fødevareministeriet vil tage kontakt til større bedrifter, der omlægges fra konventionel til økologisk produktion. Indsatsen iværksættes i 2012 og afsluttes ultimo 2013.

Indsats 3.4: Fremme af økologisk biogas og recirkulering af næringsstoffer

I økologien skal jordens frugtbarhed primært opretholdes ud fra et fornuftigt sædskifte, dyrkning af grøngødning og nedmuldning af husdyrgødning og andet materiale fra økologisk produktion. Derudover skal lokale vegetabiliske og animalske bi- og spildprodukter tilbageføres til jorden, i så vidt omfang det nu er muligt. Der er dog en række udfordringer i forhold til at skaffe tilstrækkeligt med gødning både via biogas, gennem recirkulering af næringsstoffer og på grund af en fremtidig mangel på fosfor.

Som led i Energiaftalen fra marts 2012 har regeringen forbedret rammevilkårene for etablering og drift af biogas-anlæg. I forhold til at modtage etableringstilskud til biogas-anlæg er der dog fortsat særlige barrierer i forhold til de økologiske bedrifter.

Recirkulering af næringsstoffer gennem anvendelse af vegetabiliske og animalske bi- og spildprodukter kan være forbundet med en række barrierer. En oversigt over mulige barrierer vil kunne give viden om, hvor der kunne være et øget potentiale for at få flere næringsstoffer tilbageført til økologisk produktion.

Fosfor og visse andre næringsstoffer vil i fremtiden blive en global mangelvare og derfor også i økologisk jordbrug. Det er derfor vigtigt, at næringsstofferne udnyttes bedst muligt og recirkuleres i størst muligt omfang.

Regeringen vil:

- Sikre at økologiske bedrifters mulighed for at modtage etableringstilskud til biogasanlæg forbedres ved at udnytte en dispensationsmulighed i landdistriktsprogrammet. Derved kan der også gives tilskud, når det pga. beliggenhed ikke er muligt at leve op til kravet om, at 50 pct. af den anvendte biomasse kommer fra husdyrgødning.
- Gennemføre en kortlægning af de vegetabiliske og animalske bi- og spildprodukter, som økologireglerne tillader anvendt som gødning eller jordforbedringsmidler – herunder tilgængelighed af husdyrgødning. Eventuelle barrierer for anvendelsen skal afdækkes, og der skal peges på eventuelle forslag til løsninger. I kortlægningen vil indgå praksis for sammenblanding af biomassemateriale og praksis for anvendelse af hjælpestoffer samt transportforhold. Kortlægningen forventes at give indspil til økologernes fremtidige muligheder for næringsstofforsyning. Kortlægningen udføres af Aarhus Universitet og forventes afsluttet i 2013.
- Bidrage til et transnationalt udbud, der skal danne grundlag for fælles forskning og udvikling om "Behandling af fosfor og brug af sekundære gødningsstoffer i økologisk jordbrug". Udbuddet gennemføres under Core Organic II-programmet, der koordineres af ICROFS og medfinansieres under GUDP. Projekterne, der bevilges, vil blive gennemført i perioden 2013-2016.

Indsats 3.5:

Øget harmonisering af EU's øko-regler og kontrol

Økologilovgivning er principielt harmoniseret på EU-niveau. Alligevel udmøntes og fortolkes mange økologiregler forskelligt i medlemslandene, ligesom der er delområder af økologien, der er mangelfuldt reguleret. Dette kan medvirke til, at produktions- og konkurrencevilkårene i medlemslandene bliver uens. En nyligt gennemført rammevilkårsanalyse om blandt andet udmøntning og fortolkning af udvalgte landes produktionsregler understøtter dette forhold. Der er herudover for stor variation i medlemslandene imellem i forhold til implementeringen af kontrolsystemet efter de fælles EU-økologiregler.

Økologi er ikke statisk, og det er vigtigt, at produktionsformen fortsat udvikles. Uanset, at det på EU-niveau kan være svært at nå til enighed om regeludvikling i medlemslandene imellem, er det regeringens holdning, at forskellighed i reglerne som udgangspunkt ikke er vejen frem, da det skaber ulige konkurrencevilkår og kan forvirre forbrugerne. Regeringens overordnede mål er derfor at få en større grad af harmonisering af økologireglerne på EU-niveau og samtidig sikre, at kvaliteten i reglerne opretholdes på et højt niveau. Regeringen arbejder ligeledes for at få implementeringen af kontrolsystemet ensrettet – uden at gå på kompromis med en gennemgående høj kvalitet i kontrollen.

Regeringen ønsker at give kontrol af dyrevelfærd et øget fokus, hvilket forventes blandt andet at medføre en øget tillid til økologimærket.

Regeringen vil:

- Arbejde konkret på at få udarbejdet harmoniserede EU-økologiregler på især fjerkræ- og væksthusrådet inden udgangen af 2013. I tæt samarbejde med erhvervet er der på begge områder formuleret grundige nationale forslag, der sigter mod at give områderne et løft. Forslagene er fremsendt som udkast til EU-Kommissionen. Økologisk Landsforening og Landbrug & Fødevarer er involveret i projektet.
- Arbejde for, at der indarbejdes miljøkrav til forarbejdning, emballering og transport af fødevarer i økologiforordningen, og at miljømærkning af fødevarer alene sker i økologireglerne. Det forventes, at EU-Kommissionen vil stille forslag til ændring af økologiforordningen i 2013.
- Arbejde for at få indført regelmæssige inspektioner fra EU-Kommissionens Levnedsmiddel- og Veterinærkontor (FVO). Inspektionen skal bidrage til en større ensartethed i fortolkningen af kontrolkravene. Der er i 2011 gennemført en pilotinspektion i Øststrig. De første egentlige FVO-inspektioner gennemføres i 2012 – i to forskellige medlemslande og i mindst et tredjeland. Ministeriet vil holde EU-Kommissionen op på grundige afrapporteringer og opfølgninger.
- Højne dyrevelfærd ved at iværksætte en evaluering og tilpasning af det eksisterende danske velfærdsvurderingssystem for økologiske høns inden udgangen af 2014. Økologierhvervet vil blive involveret i projektet via Kontroludvalget. Derudover vil enkelte årlige økologikontroller, startende i 2012, blive gennemført, uden at producenten på forhånd er varslet. Formålet er at få et billede af hverdagsituationen.

Indsats 4.1:

Styrket indsats for produktudvikling i fødevarerektoren

Grød er tilbage på menukortet

Grød har i mange år været ugleset som fattigmandskost og ringeagtet som måltid. Men som led i udbredelsen af det Nye Nordiske Køkken har fem nye økologiske grødblandinger fra Aurion i Hjørring givet grød en renæssance hos forbrugerne. Grødblandingerne er udviklet i et samarbejde mellem Jørn Ussing fra Aurion, stjernekokken Rasmus Kofoed fra den økologiske toprestaurant Geranium og Økologisk Fødevare-rådgivning. De fem nye grødblandinger er baseret på gamle og kendte fuldkornsarter – emmer, spelt, quinoa, rug, byg, havre samt frugter, nødder, frø, svampe, urter og bær – og grøden åbner helt nye døre for gastronomi og velsmag. Aurion har i dag 25 medarbejdere, og virksomheden omsætter for 25 millioner kr. om året. Deres produkter sælges i over 200 butikker.

Produktudvikling er væsentligt for mange virksomheders afsætningspotentiale og dermed både for konkurrenceevnen samt for at vinde nye markedsandele.

Produktudvikling er ofte omkostningstungt, og det økonomiske potentiale for ekstra omsætning kan sjældent forudsiges. Særligt for små og mindre fødevareraktører kan omkostninger forbundet med produktudvikling dæmpe innovationslysten.

Regeringen vil:

- Stimulere udviklingen af produkter, processer og teknologier der fremmer bæredygtighed og økologi inden for fødevarerektoren – både primærproduktion og forarbejdning. Dermed igangsættes udviklingen af en ny bølge økologiske produkter – både til hjemme og eksportmarkedet. Herunder også udviklingen af produkter m.v. som vedrører en kommerciel udnyttelse af de gamle husdyrracer og plantesorter.
- Give prioritet til små fødevareraktører med vækstpotentiale.

Der afsættes 10 mio. kr. i hvert af årene 2013 og 2014 under landdistriktsprogrammet til formålet. Der kan ydes tilskud til samarbejdsprojekter mellem primærproducenter inden for landbrug og forarbejdningsindustrien og/eller tredjeparter, som vedrører udvikling af nye produkter og teknologier.

Indsats 4.2: Støtte til investeringer til forarbejdning af økologiske produkter

På trods af at økologien efterhånden har haft sit indtog i mange supermarkedskæder, er der eksempelvis stadig en del økologiske forarbejdningsvirksomheder, der står på "vippen" og skal tage en risikofyldt beslutning om at udvide produktionen for at kunne levere til en hel supermarkedskæde. Hvis en sådan beslutning tages, kan det være nødvendigt f.eks. at opdatere virksomhedens produktionsudstyr. Regeringen ønsker at give disse og andre producenter, der har brug for investeringstilskud, en hjælpende hånd.

Gennem tilskud til virksomheders investeringer til ny teknologi eller nye processer, forbedres produktiviteten og konkurrenceevnen for den pågældende forarbejdningsvirksomhed, og dermed skabes en positiv økonomisk effekt for virksomheden og samfundet blandt andet via øget eksport af økologiske varer.

Regeringen vil:

- Give økologiske fødevarerproducenter – som er beskæftiget inden for forarbejdning af primære jordbrugsprodukter – mulighed for at modtage tilskud til investeringer i nye teknologier. Tilskuddet kan gå til investeringer i nye teknologier f.eks. inden for pakning og opskæring.

Fra 2012 er der afsat 10 mio. kr. årligt i 2012 og 2013 til brug for at støtte forarbejdningsvirksomheders investeringer til forarbejdning af økologiske produkter. Små og mellemstore virksomheder kan få 40 pct. i tilskud, mens store virksomheder kan få 20 pct. Ansøgningsrunden åbner den 1. juli 2012 med ansøgningsfrist 15. september 2012, og der planlægges ligeledes en runde i 2013.

Indsats 4.3: Nye partnerskaber og netværksinnovation

Stigende brug af økologi i de offentlige køkkener skaber et nyt behov og nye afsætningsmuligheder, men en lang række fødevarerproducenter har endnu ikke nogen økologisk produktion, hvilket blandt andet kan skyldes svært tilgængelige salgskanaler af økologiske produkter eller usikkerhed omkring markedsandelene.

En stærk dansk økologisk fødevarersektor er en forudsætning for at sikre, at den forventede øgede efterspørgsel af økologiske fødevarer tilfalder de danske fødevarerproducenter. Der er allerede mange initiativer i gang på området, og dette initiativ vil bygge videre på eksisterende erfaringer med inddragelse af feltets aktører. Initiativet vil arbejde for nytænkning og etablering af nye partnerskaber for at fremme grøn omstilling. Madkulturen vil derfor være vært for etablering af nye partnerskaber og netværksinnovation af økologisk fødevarerproduktion. Gennem involvering af hele værdikæden (grossister, fødevarerproducenter osv.), heriblandt offentlige aftagere, identificeres produktudviklings- og innovationsbehov inden for økologisk fødevarerproduktion.

Regeringen vil:

- Fremme udvikling af ideer og muligheder for øget innovation og produktudvikling med udgangspunkt i økologi. Som opstart herpå afholder Madkulturen en netværksinnovationsworkshop i 2012. Workshoppen vil være for producenter, interesseorganisationer, brancheorganisationer, forbrugerorganisationer, den gastronomiske sektor, grossister og detailledet.
- Facilitere etablering af nye partnerskaber. Som opfølgning på workshoppen vil Madkulturen i 2012/2013 agere koblingsboks for etablering af nye partnerskaber. Omdrejningspunktet for partnerskaberne vil være netværksinnovation, idet nytænkningen skal skabes i et samspil gennem hele værdikæden. Som en national, uafhængig institution kan Madkulturen være vært for de nye partnerskaber.
- Iværksætte at relevante erfaringer fra indsatsen videndes. Madkulturen vil som netværksorganisation formidle indsatsernes erfaringer bredt til hele fødevarersektoren løbende gennem Madkulturens vidensportal og øvrige aktiviteter.

Indsats 5.1: En mere fokuseret og koordineret eksportindsats

Thise Mejeri på tysk eksporteventyr

Hvert år samler Organic Denmark Export danske virksomheder på en fællesstand ved eksportmessen BioFach i Nürnberg – verdens største messe for økologiske fødevarer. Alene i 2012 deltog 25 danske virksomheder – store som små. Én tilbagevendende deltager er Thise Mejeri, som har været med på messen de seneste 6 år. I samme periode har Thise oplevet en markant stigning i både omsætning og eksport. Thise har over de sidste fem år fordoblet omsætningen, så den i dag er på lidt over en halv mia. kr. om året. Eksporten er næsten tildoblet. I samme periode er virksomheden trods den økonomiske krise gået fra 80 til 130 medarbejdere. Thises besøg på BioFach messen har omsat kundeinteresse til konkret handel og afsætning – og det har haft indflydelse på den succes, som Thise har oplevet på det tyske marked.

En øget eksport af økologiske fødevarer er positivt for beskæftigelse samt handelsbalance – og medvirker til at fremme indtrykket af Danmark som et grønt foregangsland.

Eksport af økologiske fødevarer fra Danmark har været kraftigt stigende i de seneste år med en tredobling fra 2006 til 2010. Eksporten udgør dog stadig kun 15 pct. af den danske økologiske produktion og kun ca. 1 pct. af den samlede landbrugseksport.

Fødevareministeriet har i dialog med en række interessenter udarbejdet en strategi for eksport af danske økologiske fødevarer. Strategien har bidraget med anbefalinger til, hvordan eksporten kan øges i de kommende år, herunder til prioritering af de afsatte midler til eksportfremmeindsatser samt myndighedsindsatsen generelt, og om hvordan man kan udnytte Danmarks internationale position i branding af fødevarer – ikke mindst i lande, hvor business-to-business udgør en vigtig afsætningsmetode. Desuden er der udarbejdet en håndbog om eksportparathed til brug for virksomheder.

Regeringen vil:

- Prioritere de afsatte midler i 2012 og 2013 til eksportfremmeindsatser på følgende måde:
 - Geografisk fokus: 1) Hovedfokus på nærmarkeder i Sverige og Tyskland. 2) Afgrænsede indsats på det engelske, hollandske, franske, finske og italienske marked.
 - Virkemiddelfokus: 1) Kampagner rettet mod udvalgte grossister og detailhandelskæder. 2) Markedsføring af dansk økologi på udvalgte messer og i forbindelse med særlige events. 3) Afklaring af virksomheders eksportparathed og indsamling af data om markeders potentiale i forbindelse med planlægning af salgsmindsatser

Prioriteringsplanen er udarbejdet på baggrund af anbefalinger i eksportstrategien og efter indstilling fra Det Økologiske Fødevareråd. Prioriteringsplanen opdateres forud for de to ansøgningsrunder i 2013.

- I løbet af 2012-2013 aktivt arbejde for at overbevise EU-Kommissionen og de øvrige EU-lande om nødvendigheden af at gennemføre oplysningskampagner om økologi og EU's økologilogo i hele EU og i tredjelande.
- Arbejde for, at muligheden for at kunne yde tilskud til generelle informations- og markedsføringsindsatser for økologi fortsættes under den nye landdistriktsforordning.
- Anmode Det Økologiske Fødevareråd (DØFR) om årligt, første gang i 2. halvår 2012, at invitere relevante institutioner, herunder Eksportrådet, til en fælles drøftelse. Formålet er at øge samarbejdet omkring forskellige indsats af betydning for eksporten af danske økologiske produkter, herunder gennem branding, eksportfremstød og bearbejdning af tekniske eksportbarrierer.
- Opfordre virksomheder og organisationer til at udnytte den udarbejdede håndbog om eksportparathed og følge anbefalingerne i eksportstrategien.

Der er afsat 10 mio. kr. årligt i 2012 og 2013 til eksportfremmeindsatser under Økologifremmeordningen. Der er to ansøgningsrunder i 2013, der ligger fra 1. januar til 15. februar og fra 15. juni til 15. august.

Indsats 5.2: Øget fokus på effekten af tilskud til information og markedsføring

Regeringen ønsker, at økologi bliver bredt promoveret både blandt landmænd og forbrugere – såvel nationalt som internationalt.

Under økologifremmeordningen fremmes en række indsats, der medvirker til at styrke produktionen af økologiske fødevarer hos den enkelte landmand og afsætningen af produkterne senere hen både på hjemme- og eksportmarkedet. Under Økologifremmeordningen kan der ydes tilskud til:

Informations- og markedsføringsprojekter, f.eks. deltagelse i messer og udstillinger, afholdelse af økologiske markeder og generelle butikskampagner for økologiske fødevarer.

Informations- og uddannelsesprojekter, f.eks. omlægnings-tjek hos konventionelle jordbrugere, hvor den enkelte landmand kan opnå et øget kendskab til, hvad det vil sige at være økologisk landmand, og afholdelse af workshops og lignende undervisningsaktiviteter, hvor deltagerne kompetenceudvikles og opnår et større kendskab til, hvordan økologiske fødevarer produceres, eller hvordan de kan afsættes.

Fødevareministeriet gennemførte i 2011 en evaluering af økologifremmeordningen med henblik på at sikre den bedst mulige anvendelse af midlerne. Evalueringen viste overordnet, at slutbrugerne opfatter ordningen som relevant og positiv.

Regeringen vil:

- Sætte endnu større fokus på, at aktiviteterne, der opnår tilskud under økologifremmeordningen, fører til målbare effekter på produktion, afsætning og eksport af økologiske fødevarer. Ud over at skærpe kravene til ansøgernes konkretisering og sandsynliggørelse af effekter vil der årligt blive foretaget en gennemgang af alle de aktiviteter, der er givet tilskud til, og som er afsluttet i det seneste år, for derved at sikre en løbende erfaringsopsamling og formidling af best-practise på området.

Der er for perioden 2012-2015 afsat 45 mio. kr. årligt til økologifremmeindsatsen. Der vil være to ansøgningsrunder pr. år, henholdsvis en med åbning 1. januar og ansøgningsfrist 15. februar samt en senere ansøgningsrunde med åbning 15. juni med ansøgningsfrist 15. august.

Indsats 5.3:

Øget afsætning af økologisk akvakultur

Regeringen ønsker at øge eksportmulighederne for økologiske fisk og skaldyr samt at øge eksponeringen af økologiske fisk og skaldyr over for de danske forbrugere.

Økologiske akvakulturprodukter, dvs. økologiske fisk og skaldyr, er et nicheprodukt men med markeds mæssige potentialer for vækst. Produktionen og afsætningen af økologiske akvakulturprodukter er også klart stigende i udlandet. Eksempelvis produceres der i Skotland, Norge og Irland tilsammen mere end 12.000 tons økologisk laks om året. Det anslås desuden, at op mod 80 pct. af den irske lakseproduktion nu er økologisk.

Dansk Akvakultur har på nuværende tidspunkt konkret kendskab til ønsker om omlægning af 12 dambrug, 7 line-muslinge anlæg, 1 tangproduktions anlæg og 2 krebsebrug. Flere dambrug og havbrug er desuden langt i overvejelsesfasen. Alt i alt betyder det en tredobling af produktionskapaciteten i den nærmeste fremtid – og der bør derfor gøres en indsats for at udbrede kendskabet til økologisk akvakultur.

Regeringen vil:

- Synliggøre muligheden for at opnå støtte til afsætning af økologisk fisk og skaldyr via den eksisterende tilskudsordning Fælles Initiativer under EFF-fonden i 2012.

Der er under tilskudsordningen Fælles Initiativer under EFF-fonden i 2012 afsat ca. 5 mio. kr. til akvakultur og ca. 15 mio. kr. til afsætningsfremme, som blandt andet kan anvendes med henblik på produkter, der er blevet til ved hjælp af miljøvenlige metoder – herunder økologiske produkter. Midlerne, der er afsat til afsætningsfremme, er for årene 2012 og 2013. Der kan gives tilsagn til projekter i 2012. Ansøgningsperioden er fra 15. maj 2012 til 1. juli 2012. Fra 2014 forventes det, at der vil være tilsvarende tilskudsmuligheder under Den Europæiske Hav- og Fiskerifond.

Indsats 6.1:

Forskning og udvikling i økologi

Udvikling af nye økologiske, glutenfri afgrøder og fødevarer

Udvalget af glutenfri produkter i Danmark er begrænset. Det mærker især de 250.000 skandinaviske glutenallergikere og et stigende antal forbrugere, som efterspørger glutenfri fødevarer. Et nyt dansk projekt med tilskud fra GUDP-ordningen, der involverer forskere, landmænd og fødevarer virksomheder, skal sammen udvikle nye økologiske, glutenfri afgrøder og fødevarer. Afgrøderne dyrkes normalt under sydligere himmelstrøg, men nyere forsøg viser, at flere sorter kan dyrkes i Danmark. Også gamle nordiske afgrøder som Boghvede, Hestebønner og Ærter indgår i projektet. De nye økologiske, glutenfri afgrøder og fødevarer skal levere nye produkter i markedet, som forbrugerne i øjeblikket efterspørger. Den potentielle omsætning til slutforbruger vurderes til 50-200 mio. kr. alene på det skandinaviske marked.

Forskning og udvikling udgør et centralt fundament for videreudviklingen af den økologiske sektor og dermed for at nå de politiske mål om fordobling af det økologiske areal inden 2020.

Blandt andet er det vigtigt, at den økologiske produktions konkurrencedygtighed styrkes, og at økologiens rolle som leverandør af samfundsmæssige goder videreudvikles. Forsknings- og udviklingsindsatsen skal integrere hensynet til bevaring af økologiens integritet i forhold til de økologiske principper herunder miljøhensyn og dyrevelfærd.

Fra januar 2011 har Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer (ICROFS) med finansiering fra GUDP igangsat programmet Organic RDD, som rummer en række økologiprojekter under tre hovedtemaer: Vækst, Troværdighed og Robuste Systemer. Projekterne har et stort fokus på praktisk anvendelse gennem sammenhæng mellem forskning, udvikling og demonstration samt direkte involvering af vidensftagere (rådgivning, virksomheder og landbrug) som partnere i projekterne. Projekterne afsluttes med udgangen af 2013.

Derudover er der under den ikke-øremærkede GUDP-bevilling givet tilsagn til en række økologiske projekter, herunder om udvikling af nye økologisk producerede proteinafgrøder, som kan bane vejen for, at danske økologiske husdyr kan fodres med dansk økologisk proteinføde, samt om teknologier og viden der kan understøtte en rationel og bæredygtig malkekvægsproduktion baseret på afgræsning.

ICROFS arbejder aktuelt på at gennemføre en analyse af, hvilken rolle forskning og udvikling har spillet i udvikling af den økologiske sektor, herunder hvilke interessenter i erhverv og samfund som har udnyttet resultater af de forskellige projekter. ICROFS identificerer samtidig – i tæt samspil med økologisektoren – muligheder og barrierer, hvor fremtidig forsknings- og udviklingsaktiviteter vil kunne gøre en forskel.

ICROFS afholder i august 2012 en mini-konference på Christiansborg for økologisektorens interessenter. På mini-konferencen fremlægges og diskuteres, hvordan og i hvilket omfang resultater af tidligere økologi forsknings- og udviklingsprogrammer er udnyttet af erhverv og samfund, samt hvilke strategiske vidensbehov sektoren har i forhold til målsætningen om en fordobling af økologien, og hvordan forskning og udvikling kan bidrage til at udvikle økologisk jordbrug og fødevarer til gavn for sektoren og for samfundet.

Regeringen vil:

- På kort sigt – i forbindelse med udmøntning af forskningsreserven – tage stilling til en eventuel fremtidig forsknings- og udviklingsindsats på økologiområdet.

Indsats 6.2:

Styrket samarbejde om sortslovgivningens betydning for det økologiske og konventionelle jordbrug

Der har tidligere været nedsat en udredningsgruppe med medlemmer fra landbrugserhvervet om bedre sorter til det økologiske jordbrug. Denne gruppe kunne ikke nå til enighed om en fælles afrapportering, blandt andet fordi gruppen var delt i sit syn på sortslovgivningens betydning og konsekvenser. Der er derfor behov for en afklaring af de danske holdninger forud for de forestående forhandlinger om ny EU-lovgivning.

Økologerne har længe været kritiske over for den gældende EU-lovgivning om markedsføring af moderne plantesorter og frø, blandt andet fordi lovgivningen forhindrer handel med genetisk heterogene sorter og landsorter, som – økologerne mener – vil give større dyrkningsikkerhed. Den konventionelle frøbranche og forædlerorganisationerne bakker derimod op om den eksisterende lovgivning og dens krav om, at sorter som hovedregel skal være genetisk ensartede for at kunne markedsføres, da dette krav blandt andet medfører, at landmanden ved, hvad han får, når han køber en bestemt sort. Den konventionelle frøbranche og forædlerorganisationerne frygter således for kvaliteten i såsædsforsyningen, hvis kravet fraviges.

EU-lovgivningen på området er under revision, og EU-Kommissionen forventes at komme med et udsagn i efteråret 2012. En nylig udtalelse fra EU-domstolen i en verserende sag kan imidlertid påvirke revisionsprocessen. Udtalelsen påpeger nemlig, at den gældende sortslovgivning på centrale punkter er i strid med grundlæggende EU-retsprincipper.

Regeringen vil:

- Arbejde for, at EU-lovgivningen ændres, så det bliver muligt at producere og handle mindre ensartede sorter – herunder at der bliver indført nye EU-regler, som muliggør markedsføring af økologiske, genetisk diverse plantesorter. Ændringen skal foretages uden at sætte fordelene ved det eksisterende system over styr. Indsatsen skal ske i samarbejde med erhvervet og gøre det lettere for Fødevareministeriet at vinde gehør for de danske synspunkter under de forestående EU-forhandlinger.
- Afholde en temadag i 2012 om sortslovgivningens og EU-domstolens verserende sags betydning for udviklingen af det konventionelle og økologiske jordbrug,
- Etablere et bredt sammensat "dialog-forum", der kan fortsætte temadagens drøftelser og være diskussionspart for Fødevareministeriet i forbindelse med de forestående forhandlinger om ny EU-lovgivning. Dette dialog-forum skal rumme repræsentanter for den konventionelle frøbranche, forædlere, økologer, nicheproducenter og andre, der har interesse for eller arbejder med udnyttelse af plantegenetiske ressourcer.

Indsats 6.3:

Bedre proteinafgrøder til erstatning for importeret soja

For øjeblikket importeres der store mængder soja fra udlandet til forsyning af økologerne med proteinrigt foder til især svin og fjerkræ. Økologerne vil gerne erstatte denne importerede soja med foderkilder, som dyrkes lokalt. Det kræver imidlertid, at der kan findes afgrøder med de rigtige dyrknings- og foderegenskaber. Derfor er der behov for at udvikle bedre proteinafgrøder, der kan dyrkes i Danmark til erstatning for importeret soja.

Regeringen ønsker at bistå økologerne med at få målrettet denne indsats og med at koordinere igangværende initiativer vedrørende sortsafprøvning og sortsudvikling til økologisk jordbrug.

Et første skridt i retning af at sikre bedre sorter til danske økologer er at afprøve udenlandsk materiale under danske, økologisk dyrkningsbetingelser. En sådan afprøvning kan blandt andet ske under et nyligt iværksat initiativ vedrørende økologisk sortudvikling og -afprøvning under Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP), hvor der er afsat 5 mio. kr. årligt i perioden 2012-2015.

En nylig udredning om bedre sorter til det økologiske jordbrug, som Fødevareministeriet har fået udarbejdet, anbefaler, at der startes et egentligt udviklingsprogram for proteinafgrøder. Projekter med dette sigte kan ligeledes iværksettes under det omtalte GUDP-initiativ.

En anden indsats for udvikling af bedre sorter er det fællesnordiske "Private-Public Partnership for Prebreeding" (PPP-initiativ). Initiativet har etableret et formaliseret samarbejde mellem nordiske private planteforædlingsvirksomheder samt offentlige institutioner og myndigheder om udvikling af bedre plantemateriale til nordisk jordbrug. Samarbejdet gør det muligt for virksomhederne at iværksætte mere langsigtede udviklingsprojekter, som den enkelte virksomhed ikke selv kan løfte. Det nordiske initiativ løber indtil 2013, og de offentlige midler til den danske deltagelse (i alt 2,6 mio. kr.) er indtil da sikret via bevilling fra Fødevareministeriet.

Regeringen vil:

- I 2013 gennemføre en intern evaluering af initiativet vedrørende økologisk sortudvikling og -afprøvning under Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) samt af det fællesnordiske "Private-Public Partnership for Prebreeding" (PPP-initiativ).
- Vurdere om GUDP-initiativet vedr. økologisk sortudvikling og -afprøvning skal målrettes mere specifikt mod udvikling af økologiske proteinafgrøder.
- Vurdere om Danmark fortsat skal deltage i PPP-initiativet og i givet fald foreslå, at der i dette regi iværksettes et projekt om udvikling af proteinafgrøder til økologisk jordbrug.

Bilag 1:

Oversigt over tilskud til fremme af økologi i 2012 og 2013 – jf. finansloven for 2012

Tilskudsordning, Finanslovskonto	Formål, aktivitet	2012 mio kr.	2013 mio kr.
Projektordninger			
Fremme af produktion og afsætning, LDP* § 24.23.03.17	Information, markedsføring, uddannelse, omlægningstjek, erfaringsudveksling mv. Øremærket forstærket eksportfremmeindsats Øremærket omstilling af offentlige køkkener	45 10 28 I alt 83	45 10 28 I alt 83
Biogas/Biomasse Gårdanlæg, LDP § 24.23.03.19 Pilotprojekter, LDP § 24.23.03.12	Mere gødning til økologisk produktion (inkl. uudnyttet bevilling fra 2011) Skræddersyede biomasseløsninger	28 4	– 4
Fonden for Økologisk Landbrug, LDP § 24.23.03.12	Medfinansiering af projekter under Fonden for Økologisk Landbrug. EU-midler under LDP.	5	5
Investeringer i ny teknologi på økologiske bedrifter, LDP § 24.23.03.13	Fremme produktivitet og konkurrenceevne i økologisektorer med uudnyttet vækstpotentiale.	40	40
Projektordninger med øremærkede økologibevinglinger			
Grønt Udviklings- og Demonstrations Program (GUDP) Organic RDD og CORE Organic Sortsudvikling og – afprøvning Økologiens hus § 24.33.02.10	Økologisk forskning, udvikling og demonstration. Økologisk sortsudvikling og – afprøvning. Undervisnings- og informationsmateriale, mark-forsøg og andre ikke-kommercielle aktiviteter.	40 5 3	 5 3
Investering, forarbejdning, LDP § 24.23.03.15	Fremme af værdiskabende produktion. Forarbejdning af økologiske råvarer	10	10
Arealtilskud mv.			
Omlægningsstøtte økologi ¹⁾ LDP § 24.23.03.45	Fremme omlægning til økologisk produktion. Bevilling dækket omlægning af 18.000 ha årligt.	43	43
Investeringer, etablering af plantager med frugttræer og buske, Art. 68 § 24.23.04.20	Fremme etablering af plantager med produktion af økologisk frugt og bær.	5	5
I alt		266	198

* LDP = Landdistriktsprogrammet 2007-2013

1) Dækker 5-årige tilsagn under Landdistriktsprogrammet om omlægningsstøtte til i alt 18.000 ha med i alt 2.400 kr./ha fordelt med udbetaling 1050 kr. år 1 og 2 samt og 100 kr. år 3-5. Udover dette tilskud modtager økologerne i 2012 og 2013 Ekstensivt Landbrug finansieret af Art. 68 – programmet, der er 100 pct. finansieret af EU-midler under EU's direkte landbrugsstøtte, og hvor der gives etårige tilskud på 850 kr./ha uden forpligtelse til at opretholde driften i flere år. De udviklings- og innovationsorienterede indsatser i ovenstående bygger således ovenpå det grundlæggende arealtilskud.

Bilag 2:

Afrapportering af indsatserne i Fødevareministeriets ØkologiVision

Økologisk Handlingsplan 2020 bygger blandt andet videre på dele af de initiativer, som indgår i Fødevareministeriets ØkologiVision fra februar 2011. Af oversigten nedenfor fremgår initiativerne i ØkologiVisionen, en kort status herfor samt hvorvidt der følges op på initiativet i Økologisk Handlingsplan 2020.

	Initiativ	Status	Indsats i Økologisk Handlingsplan 2020
Indsatsområde 1 – Konkurrenceevne			
1	Fælles EU-regler	Løbende proces med særligt fokus i 2011 – 2013. I 2012 forventes forhandlinger om en revision af EU-reglerne for fjerkræ- og væksthusproduktion igangsat.	Tema 3
2	Miljøgodkendelser	Miljøstyrelsen er i gang med at udarbejde en anmeldelse for økologiske svinebedrifter, som kan afhjælpe administrative barrierer ifm. ændringer af husdyrholdet. Hermed vil landmanden kunne ændre/omlægge sin produktion, hvis ordningens betingelser er opfyldt, uden en omfattende miljøgodkendelsesprocedure.	Tema 3
3	Alternative plantebeskyttelsesmidler	På dansk foranledning er det lykkedes at rette EU-Kommissionens (DG Agri og Sanco) opmærksomhed mod, at et samspil mellem lovgivningerne i generaldirektoraterne er afgørende, hvis økologerne skal have en udvidet adgang til alternative plantebeskyttelsesmidler (basisstoffer). Arbejdet med at få godkendt flere alternative plantebeskyttelsesmidler i Danmark pågår.	–
4	Styrke fremtidens sortsudvalg i økologisk planteavl	Udredningen om bedre plantesorter til økologisk jordbrug er udarbejdet. Støtteordningen for økologisk sortsudvikling er igangsat. EU-lovgivningen er under revision og afventer udspil fra EU-Kommissionen. Det nordiske initiativ om privat-offentligt samarbejde om planteforædling er igangsat.	Tema 6
5	Rammevilkårsanalysen (inkl. initiativ 9) (Analyse)	Fødevareministeriet har ved Fødevareøkonomisk Institut og Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer (ICROFS) fået udarbejdet en analyse om rammevilkår for den danske økologiske jordbrugssektor og analyser af differentieret omlægningsstøtte. Rapporten identificerer mulige regelforenklings tiltag mhp. fremme af den økologiske primærproduktions konkurrenceevne. Endvidere foreslås indført elementer af differentiering i arealtilskuddene til økologer og en udvidelse af investeringsstøttelighederne for at overkomme barrierer for omlægning til økologi. Rapporten offentliggøres parallelt med Økologisk Handlingsplan 2020 og danner grundlag for flere indsatser i handlingsplanen.	Tema 3 og Tema 2
6	Administrative byrder i afsætningsleddet	Fødevarestyrelsen har i samarbejde med en nedsat arbejdsgruppe udarbejdet et idékatalog med forslag til lettelse af administrative byrder. Fødevarestyrelsen arbejder videre med disse tiltag i 2012.	–

Bilag 2:
Afrapportering af indsatserne i Fødevareministeriets ØkologiVision

	Initiativ	Status	Indsats i Økologisk Handlingsplan 2020
Indsatsområde 2 – Omlægningsfremme			
7	Tilskud til frugttræer og bærbuske	Ordning igangsat i februar 2012, som kan søges over fællesskemaet. Ordningen, der er målrettet økologiske frugtavlere og som udbydes frem til 2013 (art. 68 ordning), behandles i Rammevilkårsanalysen og vil indgå som en del af den samlede indsats 2.1 vedr. differentiering af tilskud.	–
8	Investeringsstøtte	Første ansøgningsrunde er gennemført. Modtaget 140 ansøgninger om tilskud for et samlet beløb på ca. 63 mio. kr.	Tema 3
9	Analyse af differentieret støtte til omlægning (indgår i initiativ 5) (Analyse)	Se initiativ 5.	Tema 3 og Tema 2
10	Biogas pilotprojekter	To projekter har fået støtte i 2011. Ny ansøgningsrunde afsluttet 15. februar 2012, der er indkommet 2 ansøgninger. Tilsvarende ansøgningsrunde i 2013. Biogas understøttes fremadrettet via samlet indsats for adgang til næringsstoffer i handlingsplanen.	Tema 3
11	Økologiske afhoppere og manglende omlægning (Analyse)	Fødevareministeriet har i samarbejde med erhvervet gennemført analysen. (Rapporten er offentliggjort i maj 2012.) Analysens myndighedsanbefalinger indgår i arbejdet med handlingsplanen.	Tema 3
12	Økologi og MVJ	Er implementeret i form af højere støttesats og mere fleksibel MVJ-ordning.	–
Indsatsområde 3 - Eksportfremme			
13	Analyse af eksportpotentiale og udarbejdelse af eksportstrategi (Analyse)	Fødevareministeriet har i samarbejde med erhvervet ved Aarhus Universitet fået udarbejdet en Eksportstrategi og håndbog om eksportparathed til virksomheder. Myndighedsanbefalinger indgår i arbejdet med Økologisk Handlingsplan 2020.	Tema 5

Bilag 2:
Afrapportering af indsatserne i Fødevareministeriets ØkologiVision

	Initiativ	Status	Indsats i Økologisk Handlingsplan 2020
Indsatsområde 4 – Viden og information			
14	Økologi og måltider på skoler og børneinstitutioner	Indsatsen er gennemført overordnet, og andre dele videreføres som en mindre del af "køkkenprojektet" i Økologisk Handlingsplan 2020 omkring inddragelse af AOK-rejseholdet.	–
15	Udbredelse af det økologiske spisemærke	Indsatsen er gennemført overordnet og videreføres som en del af Tema 5 i Økologisk Handlingsplan 2020.	Tema 1
16	Mere økologi i landbrugsuddannelsen	Arbejdet er gennemført. Fra skoleåret 2012-2013 vil det fremgå af landbrugsuddannelsens overordnede formål, at eleverne vil opnå viden og færdigheder inden for kompetenceområdet økologi og bæredygtighed. Som konsekvens heraf vil økologi blandt andet også indgå i kompetencemålene for hovedforløbet i uddannelsen.	–
17	Evaluerings af kvalitetsfødevarerordningen (nu økologifremmeordningen)	Fødevareministeriet har i 2011 ved Epinion fået gennemført en evaluering af ordningen. Der arbejdes videre med økologifremmeordningen, blandt andet i forhold til løbende effektvurdering og afrapportering på støttede projekter samt i forhold til støttemuligheder under kommende CAP.	Tema 5
18	Styrket forbrugerinformation	Indsatsen er gennemført overordnet, og fortsættelsen af aktiviteter om udbredelse af EU-logoet sker som en del af anbefalingerne i eksportstrategien.	Tema 5

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Slotsholmsgade 12
1216 København K
Tlf. 33 92 33 01
fvm@fvm.dk
www.fvm.dk